

Een (geschiedenis)wandeling door Westzaan

door WILLEM TIP/deel 9

Bij de nadering van het beschermde dorpsgezicht

Tegenover het nieuwbouwwijkje vinden we een fraai en verantwoord historiserend gebouwde houten woning. Het pand heeft in de voorgevel een rijk versierde dooddeur met Bijbelse motieven, het bouwjaar 1993 en het wapen van Westzaan. Iets verder naar het noorden, aan de westkant van de weg, ligt ook het fraaie achttiende-eeuwse houten woonhuis J.J. Allanstraat 375-377-379 (rijksmonument sinds 8-11-1973). Het pand in L-vorm is waarschijnlijk in 1746 gebouwd. Dit jaartal staat op een van de balken. De rechtervleugel heeft een puntgevel aan de straatkant. Boven de winkelpui bevindt zich in de topgevel een door snijwerk omgeven raam. De linkervleugel vertoont geheel naar rechts een ingang met pilasters en bovenlicht. Onder de top van de eindgevel bevinden zich gesneden siersteunen.

Vanaf 1827 is het voorhuis in gebruik als winkel. Jan Cornelis Tip is dan eigenaar. Aan het eind van de eeuw, in 1895, wordt Arie van het Kaar eigenaar na enkele andere uitbaters. Hij is handelaar in kruidenierswaren. Zijn zoon Gerrit van het Kaar zet tot zijn overlijden de zaak voort. Daarna heeft het pand een tijd lang een wisselend lot. In 1991 is het echter grondig gerestaureerd. Nu is er een bloemisterij in gevestigd. Onze aandacht verdient verder de aan de westkant van de weg gelegen hooihuisboerderij – stenen woonhuis, stenen stal en houten hooihuis – J.J. Allanstraat 314 (voorlopig aangewezen als gemeentelijk monument sinds 21-2-2012).

Het huis met de vaas

Bij het achttiende-eeuwse woonhuis J.J. Allanstraat 326-328 (rijksmonument sinds 14-5-1968) begint het beschermde dorpsgezicht Westzaan. Het pand heeft een van de fraaiste gevels van het dorp. Het ingezwenkte voorschot in Lodewijk XVI-stijl wordt bekroond door een gebogen fronton met vaas. Boven het raam bevindt zich een guirlande. Het

voorschot is links en rechts afgezet met gesneden lijsten en vertoont in de benedenhoeken fraai bewerkte zijmeanders. Aan de westkant van de weg ligt een vijftal stenen woningen. Ze zijn gebouwd rond 1930 op de plaats waar in de 19e eeuw een lusthof was aangelegd, het later zo genoemde 'Bosje van Barthel'.

Een roodstenen bedrijfspand aan de oostkant van de weg geeft de plaats aan waar tot 1970 een groot houten woonhuis stond. Voor dit woonhuis kwam de aanwijzing van veel panden in deze omgeving tot monument te laat. Onmiddellijk ten noorden van het bedrijfspand bevindt zich het houten woonhuis J.J. Allanstraat

J.J. Allanstraat 326-328.

bezit ook de snuifbakmolen De Veldkat die achter het huis in het veld stond. Opvallend aan dit huis is het staande beschoot aan de straatkant. Voor een langsgewelf gebruikte men doorgaans liggende delen.

Jagerslust

Het pand J.J. Allanstraat 447 stamt uit de 18e eeuw. De woning wordt in 1754 genoemd als eigendom van Pieter Houtzager. Later is het pand geschikt gemaakt ('geappropriëerd') als winkelhuis. In die vorm wordt het in 1804 ook geveild in 'De Bataaf' (nu De Prins). Bij de bouw van de huidige voorgevel (jaren 1930) is de herinnering aan de winkel weer verdwenen.

Op enige afstand van de weg ligt aan het water het houten pakhuis Jagerslust, J.J. Allanstraat 453 (provinciaal monument). Dit pakhuis uit 1775 is een van de laatste

die binnen Westzaan en de Zaanstreek zijn overgebleven. Er is nu een timmerbedrijf in gevestigd.

Direct aan de straat ligt het houten woonhuis J.J. Allanstraat 455-457 (rijksmonument sinds 6-1-1976). Dit pand uit het midden van de 18e eeuw bezit in zijn voorkamer nog de originele smuiger. Op het terrein van dit pand is intussen ook een nieuw houten woonhuis verzezen in een verantwoorde historiserende stijl.

In 1765 overlijdt de eerste bekende eigenaar van J.J. Allanstraat 455-457, Jan de Jager. Ook zijn zoon en kleinzoon bewonen het huis. In 1814 wordt het pand echter geveild, samen met het grote woonhuis J.J. Allanstraat 382, een pakhuis en enkele akkers land. De totale opbrengst van deze drie panden en landerijen is niet meer dan 750 gulden. Een pover resultaat als teken van de economische malaise na de Franse tijd. Het ernaast liggende woonhuis J.J. Allanstraat 447 bracht tien jaar eerder nog 510 gulden op. In 1905 is vanuit het pand de Coöperatie 'Helpt Elkander Coöperatief' begonnen. ■

De dames van gymnastiekvereniging Jahn en daarachter Crescendo. Links de eerste Cooperatiewinkel in Westzaan in 1909.

344-346 (rijksmonument sinds 6-1-1976). Het pand is gebouwd in 1854 door Dirk van Delden. Vanaf 1907 tot in de jaren '60 werd het in tweeën bewoond. In 1989 is het woonhuis geheel gerestaureerd.

Snuifbak

Aan de westzijde van de weg valt het oog op de geheel met pannen bedekte kapberg bij J.J. Allanstraat 423. Deze beeldbepalende kapberg dateert uit 1888. Het ten noorden hiervan gelegen houten woonhuis J.J. Allanstraat 427 (rijksmonument sinds 15-3-1978) is gebouwd rond 1800.

Uit de achttiende eeuw stamt het houten woonhuis J.J. Allanstraat 441 (rijksmonument sinds 6-1-1976). Deze monumentenwoning wordt voor het eerst genoemd in 1754. In dat jaar is de familie Wit eigenaar. Deze familie

Winkel van Gerrit van het Kaar, nu bloemenwinkel Provence.

Foto's: Westzaanse Digitale Beeldbank